ZPRÁVY

STOLETÉ VÝROČÍ NAROZENÍ DOC. JOSEFA HOLUBÁŘE

Jiří Veselý, Praha

Dne 24. ledna 1995 uplynulo sto let od narození docenta Josefa Holubáře. Josef Holubář se narodil ve Skutči na Českomoravské vysočině; zemřel před dvaceti lety 5. ledna 1975 v Praze. Ti, kdo se s ním osobně setkali, ho znají patrně z jeho posledních aktivních let jako vlídného a tichého člověka, jednoho ze seniorů Matematického ústavu ČSAV. Upamatují se též asi na jeho dlouholetou velice pečlivou činnost ve funkci redaktora dvou našich časopisů, Czechoslovak Mathematical Journal a Časopisu pro pěstování matematiky. Ti později narození si ho mohou pamatovat jako člena a hlavně velmi aktivního pracovníka Ústředního výboru matematické olympiády. Jiní ho budou možná znát z jeho činnosti v Jednotě čs. matematiků a fyziků. Pracoval v různých komisích JČMF a byl i delší dobu jejím místopředsedou. V r. 1962, kdy Jednota slavila výročí 100 let od svého vzniku, byl Josef Holubář zvolen jejím čestným členem.

Ti, kterým bude jeho jméno jen povědomé, si patrně posléze vzpomenou na některou z jeho drobných knížek; zejména učitelé se na něj upamatují jako na autora několika středoškolských učebnic a metodických příruček. Dnes, kdy se práce učitelů všech typů škol podporuje spíše stále jen proklamativně a je v širší společnosti podceňována, je vhodné si připomenout jednoho z těch, kteří ač nezískali ani Fieldsovu medaili ani státní cenu, vykonali pro matematiku pořádný kus poctivé práce. A tak si připomeňme alespoň trochu toho skromného a přátelského člověka, který byl považován za jednoho z nejlepších metodiků matematiky své generace.

Doc. Josef Holubář studoval na pražské universitě a technice a zahájil své pedagogické působení již v roce 1915, kdy dosáhl aprobace pro matematiku a deskriptivní geometrii. Působil nejprve na středních školách v Pardubicích a v Turnově, později pak od r. 1936 v Praze Na Smetance. Záhy po příchodu do Prahy navázal hlubší styky s předními odborníky, a v kontaktu s nimi, zejména v rámci JČMF, promýšlel didaktické a metodické problémy svých předmětů. Své postřehy, názory a výsledky začal publikovat již před válkou a ani válka ho v této činnosti nezastavila. Z této doby pocházejí jeho první články v Rozhledech matematicko-přírodovědeckých i jeho první knížka *O metodách rovinných konstrukcí*, vydaná JČMF v r. 1940 v edici Cesta k vědění.

Po osvobození ČSR v r. 1945 byl Josef Holubář jmenován zemským školním inspektorem. Velmi aktivně prosazoval své tehdy moderní pojetí výuky; v r. 1947 vydal svou první učebnici pro gymnasia. Pak přišly i další učebnice. Významná je i Holubářova činnost v roli vysokoškolského učitele. Působil na přírodovědecké a též na pedagogické fakultě, kde získal hodnost docenta. V r. 1952 přešel doc. Josef Holubář do MÚ ČSAV, kde se zaměřil na elementární matematiku; od jejího založení byl aktivně činný též v Matematické olympiádě. Od svého nástupu do MÚ byl výkonným redaktorem dvou časopisů zmíněných výše. V šedesátých letech dostal jako ocenění dlouholeté práce na pedagogickém poli medaili Jana Amose Komenského; znamenala pro něj ocenění jeho všestranných zásluh o střední školu. V r. 1964 odešel Josef Holubář do důchodu a v r. 1965 vyšla v edici „Škola mladých matematiků“ jeho poslední útlá knížka *Geometrická místa v prostoru*. A že to byla snad opravdu dobrá knížka, o tom svědčí její čtvrté vydání, upravené doc. Leošem Bočkem, které vyšlo v r. 1983 téměř po dvaceti letech a dávno po autorově smrti.

Dnes, v době, kdy je možné psát přes mnoho obtíží učebnice nejrůznějšího typu, k jejichž vydávání je v záplavě mnoha titulů často tržně úspěšných škvárů potřeba kromě prostředků i jistá zoufalá víra donkichotské dimenze, by byl člověk Holubářova typu obzvlášť potřebný: jistě by neváhal se rozdělit o své bohaté zkušenosti a napsal by ještě pár pěkných učebnic. A pokud tam kdesi nahoře náhodou ještě redaktoruje, pak bychom mu měli celou tu naši tržně řízenou knižní, časopiseckou i novinovou produkci posílat: třeba by bylo více papíru na učebnice a mohly by být lacinější.